

РАБОТНА ПРОГРАМА НА ЦЕПРОСАРД ЗА 2020 ГОДИНА

Скопје, декември 2019

СОДРЖИНА

1. ПОЛИТИКИ НА КОИ СМЕ ПОСВЕТЕНИ.....	1
2. ЦЕЛИТЕ ЗА ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ КОИ ГИ ПРОМОВИРАМЕ.....	1
3. ПОДГОТОВКА НА ГОДИШНА РАБОТНА ПРОГРАМА	1
3.1 Поврзаност со нашите стратешки цели.....	1
3.2 Планирани активности за спроведување на Работната програма	1
АНЕКС 1 - Листа на клучни активности и резултати На Работната програма за 2020 г.....	12

1. ПОЛИТИКИ НА КОИ СМЕ ПОСВЕТЕНИ

Европската унија (ЕУ) направи силни заложби за поддршка на спроведувањето на Агендата 2030 за одржлив развој (UN, 2015) и Парискиот договор за климатски промени (UNFCCC, 2015), усвоен во 2015 година.

За постигнување на зацртаните цели потребно е радикално забрзување на вклучувањето на животната средина и климатските промени во развојните политики, планови и програми.

Европската Комисија предлага ЕУ и нејзините земји-членки да ја зголемат соработката со сите релевантни страни, вклучувајќи ги и приватниот сектор.

Вклучувањето на животната средина и климатските промени (адаптација и/или ублажување) во развојот на ЕУ подразбира:

- **Зајакнување на соработката** помеѓу ЕУ и нејзините партнери за интегрирање на животната средина и климатските промени во сите области на соработка за да се зајакнат можностите за одржлив развој и да се ублажат потенцијално штетните ефекти;
- **Пронаоѓање влезни точки за активирање и катализирање на промените** - на политичко, институционално и техничко ниво - градење на свеста за придобивките од интегрирањето на животната средина и климатските промени и поддршка на транзицијата кон зелена економија со ниско ниво на јаглерод;
- **Поддршка на политиките, плановите и процесите на спроведување** преку поддршка на лидерството, институционалниот капацитет и напорите од страна владата и граѓанското општество за интегрирање на размислувањата за животната средина и климатските промени во развојот

Вклучувањето бара промени како во идеите така и во практиките

2. ЦЕЛИТЕ ЗА ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ КОИ ГИ ПРОМОВИРАМЕ

Вклучувањето на животната средина и климатските промени во развојот на секторот енергетика е суштинско за постигнување на голем дел од целите за одржлив развој (ЦОР), особено следните:

- Цел 7 – Да се обезбеди пристап до пристапна, одржлива и модерна енергија по пристапна цена за сите;
- Цел 12 – Да се обезбедим одржлива потрошувачка и производство;
- Цел 13 – Да се преземат итни дејствија за борба против климатските промени и нивните влијанија

Вклучувањето на животната средина и климатските промени во секторот енергетика придонесува и кон:

- Цел 9 - Изградба на отпорна инфраструктура, промовирање инклузивна и одржлива индустријализација и поттикнување иновации;
- Цел 11 - Да ги направиме градовите и домовите инклузивни, сигурни и одржливи;
- Цел 15 - Заштита, обнова и промоција на одржлива употреба на копнените екосистеми, одржливо менаџирање на шумите, намалување на опустинување, запирање на деградација на земјиштето и запирање на уништувањето на биолошката разновидност;
- Цел 17 - Зајакнување на имплементацијата и ревитализирање на глобалното партнерство за одржлив развој.

Со реализацијата на оваа Програма ние ги промовираме целите за одржлив развој за вклучување на животната средина и климатските промени во секторот енергетика на национално ниво.

3. ПОДГОТОВКА НА ГОДИШНА РАБОТНА ПРОГРАМА

3.1 Поврзаност со нашите стратешки цели

Нашата стратешка Работна програма 2020-2023 ни обезбедува стратешка насока за нашата работа во наредните четири години, и ги рефлектира нашите потреби и клучните предизвици во имплементацијата; ни помага да ги носиме одлуките за инвестирање на нашите ресурси во специфични проекти и активности.

Работната програма за 2020 е базирана на моменталниот контекст во земјата во однос на животната средина и климатските промени, со особен фокус на секторот енергетика како проблем кој е поврзан со разни области кои влијаат на квалитетот на живот на граѓаните.

Програмата е базирана на мисијата на ЦеПроСАРД

- Промовирање на поширок граѓански ангажман во процесот на креирање политики и реформскиот процес, што ќе придонесе за одржлив развој на секторот животна средина и климатски промени и ќе има клучно влијание врз животот на граѓаните.

Програмата е базирана на Стратешката цел I

- Подобрување на капацитетите за дијалог, соработка и партнерство помеѓу граѓанското општество и јавните институции (на национално и локално ниво) со вклучување на животната средина и климатските промени (адаптација и/или ублажување) и да се придонесе кон имплементацијата на Агендата 2030 за одржлив развој.

Во согласност со идентификуваните трендови во развој, ние сме посветени:

- Следните четири години да работиме на градење вештини и компетенции на релевантни ГО кои работат во областа на животната средина и климатските промени (на национално и локално ниво), особено во областа „енергетика“, „зелена економија“, „земјоделство и рурален развој“ (*Стратешка работна програма, Цел I*);
- До крајот на 2020 година да ги зголемиме капацитетите на релевантните ГО за да работат со институциите на вклучување на секторот енергетика и да придонесеме за имплементацијата на Агендата 2030 за одржлив развој.

Со овие активности, ќе овозможиме граѓанското општество во нашата земја да стане порепрезентативно во политичкиот дијалог со јавните институции, така што ќе се зајакне преку вмрежување, партнерство и градење коалиции (започнување нови партнерства, учество во регионални структури и мрежи поврзани со националните реформски приоритети и учество во постоечки специјализирани мрежи поврзани со надлежните власти, ГО, приватниот сектор или научни институции).

Програмата е поврзана со неколку стратегии и програми на национално ниво, како на пр. Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанскиот сектор, Националната стратегија за одржлив развој, Стратегијата за развој на енергетиката, Стратегијата за искористувањето на обновливите извори на енергија, Програмата исто така е во синергија со повеќе иницијативи на ЕУ.

Активностите на Програмата се базирани на долгогодишното искуство на организацијата и бројните студии и анализи спроведени во изминатите 12 години работење. ЦеПроСАРД како организација препозаена во споменатиот сектор, има имплементирано голем број проекти и активности во соработка со релевантни ГО од областа на животната средина, релевантни локални и национални институции, образовни институции, бизнис секторот, итн.

Оваа Програма има за цел да ги зголеми капацитетите на релевантните ГО кои работат со институциите на вклучување на секторот енергетика и да придонесе за имплементацијата на Агендата 2030 за одржлив развој.

Вклучува активности за зајакнување на капацитетите на ГО од областа на животната средина и климатските промени, со фокус на:

- Енергетска ефикасност (ЕЕ) и обновливи извори на енергија (ОИЕ); и
- Подобрување на вештините за лобирање на ГО во областа, со цел понатамошен развој на граѓанскиот дијалог, поголем придонес во иницијативите за политиките и за следење, јавно застапување итн.

Целна група - ГО кои работат во областа на животната средина и климатските промени

ГО кои работат во областа на животната средина и климатските промени се исто така и **крајни корисници** на Програмата, заедно со релевантните институции, како Агенцијата за енергетика, Министерството за животна средина и просторно планирање, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерството за економија, Регулаторната комисија за енергетика.

Општа цел е да се подобри партиципаторната демократија со креирање механизми и опкружување за граѓанското општество да ја зајакне својата позиција како одговорен партнер во процесите на креирање и донесување политики во областа на животната средина и климатските промени.

Програмата опфаќа неколку идентификувани проблеми на повеќе нивоа:

- Со воспоставување на коалиција и механизми, ќе придонесе за надминување на проблемот со неорганизирана акција на ГО;
- Градењето капацитети на ГО ќе придонесе за надминување на недостатокот на знаење во областа и вештини за лобирање; и
- Воспоставувањето на систем за редовни консултации (состаноци) на засегнатите страни ќе овозможи да се надмине досегашната пракса на недоволно учество на ГО во процесите на донесување политики.

Програмата е дизајнирана и ќе биде имплементирана во согласност со принципите за **добро владеење и човекови права, родова еднаквост, културен диверзитет и одржливост на**

животната средина, како и инклузија на социјално и економски ранливите групи. Се однесува на целата популација, односно целта е да се подобрат условите за живот за сите, вклучително и за лицата со попреченост, децата, младите и возрасните луѓе, што е суштинско доколку сакаме да имаме прогрес кон милениумските цели и повеќе.

Подготовката на Работната програма беше водена од принципите на Конвенцијата на ОН за правата на лицата со попреченост и заложбата на ЕУ да го поддржува и застапува почитувањето на човековите права, каде пристапот на човекови права цели кон градење инклузивно, општество базирано на права, посветено на различноста, еднаквоста и еднаквото учество на сите. ЦеПроСАРД поддржува активности за создавање на општество што ќе обезбеди сите луѓе - вклучително и лицата со посебни потреби – да имаат еднакви можности. Затоа овој аспект се развива како заедничка меѓусекторска тема во сите области на нашата работа и во Работната програма

Уште од самото основање, нашата организација особено се залага за вклучување на аспектот на родова еднаквост во спроведувањето различни активности и го препознава различното влијание на родовите групи. Тоа може да се види и преку застапеноста на жените вработени во организацијата, нивно назначување на позиции каде работните задачи подразбираат донесување одлуки, како и во разни тела на организацијата, во проектите и активностите. Еднаква застапеност и бенефит за сите се предвидува и при реализацијата на Програмата: ЦеПроСАРД ќе настојува на застапеност на жените со најмалку 50%, со што ќе се придонесе за зајакнување на улогата на жената во граѓанскиот сектор кој делува во областа на заштитата на животната средина.

Во согласност со визијата и мисијата на ЦеПроСАРД, Работната програма се базира на воведување и промоција на одржлив развој со фокус на заштитата на животната средина и климатските промени.

Таа е посветена на овозможување на чиста, безбедна и здрава околина за целото население.

Програмата ќе придонесе за креирање на здрава околина како клучен фактор за одржлив развој. За да го подобриме животот на луѓето на долг рок, *„ние мораме да го промениме*

нашиот однос со животната средина: растот и одржливоста можат да одат рака под рака ако овој императив се спроведува на сите нивоа. Инклузивната зелена економија ја нуди можна насока“.

3.2 Планирани активности за спроведување на Работната програма

За реализација на Работната програма, планирани се четири групи на активности.

Група на активности А.1 - Воспоставување на Коалиција на ГО од областа на одржливиот развој со фокус на животната средина и климатските промени:

- А.1.1 Организирање информативен настан за поттикнување поголемо учество на засегнатите страни во активностите на Коалицијата;
- А.1.2 Подготовка на извештај за секторските политики и препораки за ефикасно вклучување на животната средина и климатските промени кои ќе обезбедат насоки за изработка на Стратегија
- А.1.3 Развој на Стратегија на Коалицијата како основа за планирање на нејзините идни активности;
- А.1.4 Креирање Платформа за размена на информации (ПРИ) која ќе претставува главен извор на информации на чинителите.

Група на активности А.2 - Градење на капацитетите на ГО од областа на животната средина (фокус на ЕЕ и ОИЕ) и климатски промени, како и секторско лобирање:

- А.2.1 Проценка на ставот и потребите на ГО од секторот животна средина и клима со особен фокус на секторот енергетика (ЕЕ и ОИЕ). Преку прашалник ќе се идентификуваат капацитетите и потребите на ГО поврзани од предметните области, како и вештините за застапување и лобирање. Резултатите ќе бидат основа за креирање програма за обука.
- А.2.2 Организирање обука на ГО во специфичните експертски области (ЕЕ, ОИЕ и климатски промени) и партиципативна демократија, застапување и лобирање, со што ќе се овозможи на ГО да го подобрат своето знаење, вештини и позиција во идните активности

Група на активности А.3 - Состаноци за зајакнување на соработката меѓу ГО и институциите:

- А.3.1 Консултативни средби со јавните институции за да се поддржи подготовката на секторски извештај за политиките Стратегија на Коалицијата;
- А.3.2 Тркалезна маса на засегнатите чинители со институциите за да се охрабри соработка во областа на животната средина со фокус на ЕЕ, ОИЕ и климатските промени; и

Група на активности А.4 - Промотивна и кампања за подигање на јавната свест::

- А.4.1 Подготовка на промотивни материјали;
- А.4.2 Кампања на социјални медиуми за поттикнување на учеството на ГО и другите чинители во активностите;
- А.4.3 Организација промотивен настан за да се презентираат резултатите од Програмата, алатките и механизмите и да се придонесе кон идни иницијативи и активности.

Очекуван резултат од Работната програма е да се зајакнат капацитетите и улогата на ГО за заедничко спроведување на нивните основни активности во областа на животната средина и климатските промени преку ефективно учество во процесите на креирање политика и носење одлуки. Ќе се постигне преку:

1. Воспоставување на коалиција на ГО од областа, вклучително и механизам за заедничка акција (стратегија, систем за размена на информации и сл.) - поврзано со Резултат 1 (Р1): Креирана коалиција на ГО од областа на животната средина и климатските промени и сисрем за размена на информации;
2. Програма за обуки за да се подобрат знаењето за теми во областите поврзани со енергијата и климата, но и за лобирање во овој сектор, поврзани со Резултат 2 (Р2): Македонските ГО имаат зајакнати капацитети и улога во дијалогот со носителите на одлуки, и можат да комуницираат и застапуваат за еколошки и социо-економски придобивки;
3. Воспоставување на механизми за редовни консултации и размена на информации – поврзано со Резултатот 3 (Р3): *Воспоставено силно и одржливо партнерство меѓу*

ГО и релевантните институции со цел заедничка акција која позитивно ќе влијае на добросостојбата на луѓето

4. Промотивни и активности за јакнење на свеста за да се охрабри поголемо учество на засегнатите страни - поврзано со Резултат 4 (P4): *ГО и институциите се свесни за потребата од заеднички активности и за важноста на нивната улога во процесите на донесување одлуки.*

Главна претпоставка за постигнување на резултатите е дека постои интерес од ГО да учествуваат и да се приклучат на Коалицијата.

Главниот ризик е посветеноста на надлежните органи редовно и активно да учествуваат на состаноците со чинителите.

Анекс I

Листа на клучни активности и резултати

На Работната програма за 2020 година „Зајакнато граѓанско општество за партиципативно креирање политики во областа на животната средина и климатските промени“

р.	Главни активности	Резултат
1.	Креирање на Коалиција на ГО за одржлив развој со фокус на животната средина и климатските промени	Креирана коалиција на ГО од областа на животната средина и климатските промени и систем за размена на информации и знаење
	1.1. Организирање информативен настан	
	1.2. Подготовка на извештај за секторските политики и препораки за ефикасно вклучување на животната средина и климатските промени	
	1.3. Развој на Стратегија на Коалицијата	
	1.4. Креирање Платформа за размена на информации (ПРИ) на чинителите	
2.	Градење на капацитетите на ГО од областа на животната средина (фокус на ЕЕ и ОИЕ) и климатски промени, како и секторско лобирање	Македонските ГО имаат зајакнати капацитети и улога во дијалогот со донесувачите на одлуки и тие се способни да го комуницираат ставот и да лобираат за социо-економски и придобивки за животната средина
	2.1. Проценка на ставот и потребите на ГО од секторот животна средина и клима	
	2.2. Обука на ГО во специфичните експертски области (ЕЕ, ОИЕ и климатски проемни) и партиципативна демократија, застапување и лобирање	
3.	Состаноци за зајакнување на соработката меѓу ГО и институциите	Воспоставена силно и одржливо партнерство помеѓу ГО и релеванните институции за заедничка акција која позитивно ќе придонесе за добросостојбата на луѓето
	3.1. Консултативни средби со јавните институции	
	3.2. Тркалезна маса на засегнатите чинители	
4.	Јакнење на свеста и промотивна кампања	ГО и институциите се свесни за потребата за заедничка акција и за важноста на нивната улога во процесот на донесување одлуки
	4.1. Подготовка на промотивни материјали	
	4.2. Кампања на социјални медиуми за поттикнување на учеството на ГО и другите чинители	
	4.3. Организација на промотивна конференција	